

A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői, 2011

Tartalomból

- 1 Méret és szerkezet
- 1 Szervezetek száma
- 2 Gazdasági háttér
- 2 Humán erőforrás

Szervezetek száma

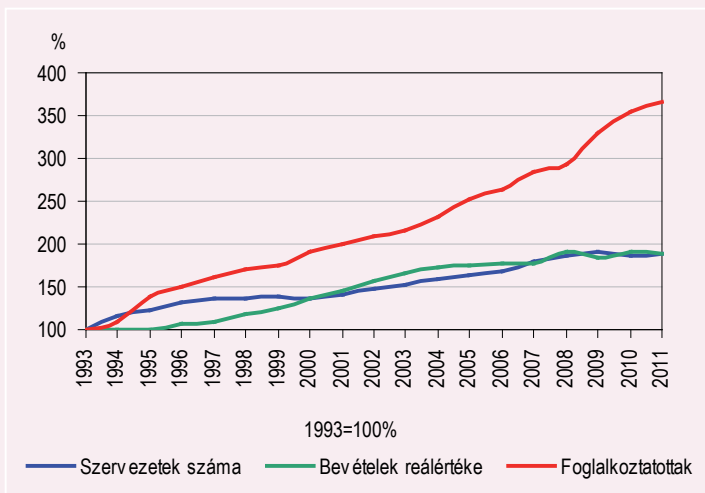
2011-ben mintegy 65,5 ezer szervezet működött Magyarországon, egyharmaduk, 23,2 ezer alapítványi formában, 42,3 ezer társas nonprofit szervezetként. Az alapítványok 62%-a három tevékenységi területre: az oktatáshoz (32%), a szociális ellátáshoz (16%) és a kultúrához (14%) köthető. A társas nonprofit szervezetek körében továbbra is a szabadidős (25%) és a sportegyesületek (16%), valamint a kulturális szervezetek (12%) aránya a legnagyobb. 2011-ben a közhasznú státussal rendelkező szervezetek aránya 51, a kiemelkedően közhasznúaké 5% volt.

Méret és szerkezet

1993 óta a nonprofit szektor alakulásának két legfontosabb mutatója, a szervezetek száma és a bevételek reálértéke, egyaránt 89%-kal emelkedett. A fejlődési pályák meglehetősen különbözőek: a szervezetszám 1997-ig egyenletesen bővült, ezt követően stagnált, majd ismét nőtt. 2008-ban közelítette meg a 65 ezret, mely azóta számottevően nem változott. A bevételek reálértéke az első években alig változott, 1997-től viszont lendületesebb növekedést tapasztalhatunk. Ennek mértéke 2004 táján lelassult, majd szinte leállt, és az elmúlt négy évben kisebb ingadozásokkal ugyan, de igazodott a szervezetszám növekedési üteméhez. Egyenletesen és gyors ütemben bővült a foglalkoztatottak száma: a nonprofit szervezetek 2011-ben már 3 és félszer annyi munkavállalónak biztosítottak állást, mint 1993-ban. Ez a növekedés döntően a szolgáltató jellegű, nonprofit gazdasági társaságoknak köszönhető, a klasszikus civil szervezetek foglalkoztatottsága 12%-kal emelkedett a közel húsz év során.

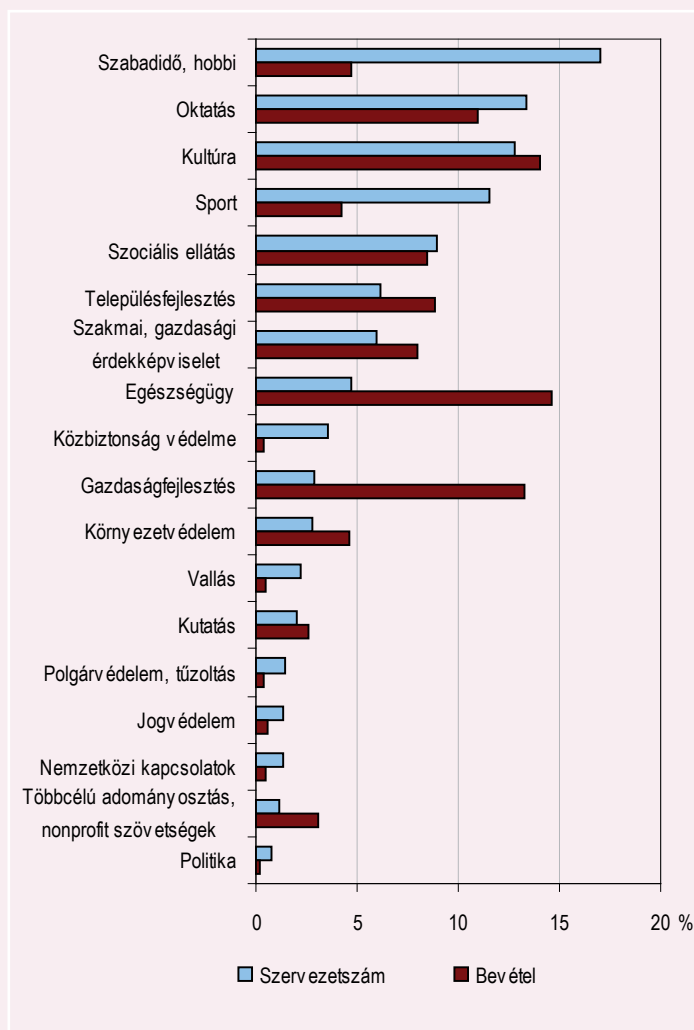
1. ábra

A nonprofit szektor fejlődése

2. ábra

A nonprofit szervezetek száma és összes bevételük megoszlása tevékenységcsoportok szerint, 2011

Gazdasági háttér

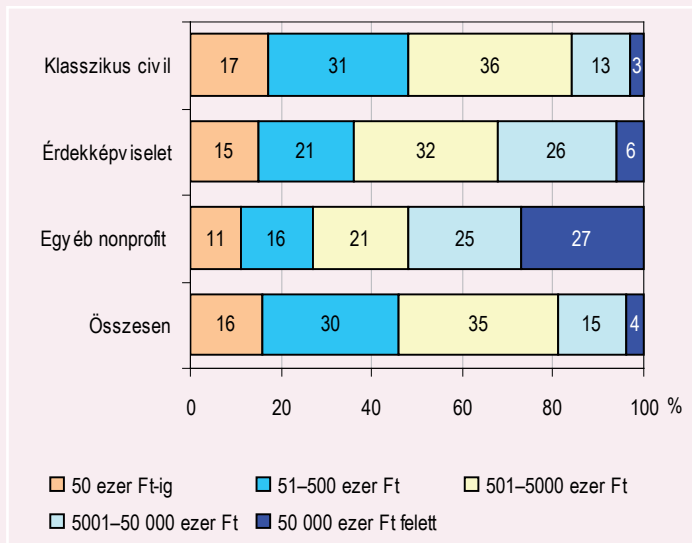
A szervezetek 88%-ának volt bevétele és kiadása 2011-ben, közel 4%-uk csak bevétellel rendelkezett, 5%-uknál semmilyen pénzügyi tevékenység nem történt, 3%-nak csak kiadásai voltak. A szektoron belül a klasszikus¹ civil szervezetek körében hasonló megoszlást találunk.

2011-ben a *bevételek* összege meghaladta az 1238 milliárd forintot, ez 2010-hez képest folyó áron 3%-os növekedést, reálértékben 1%-os csökkenést jelentett. Emellett az 500 ezer forintnál kevesebb bevétellel rendelkező szervezetek aránya – 2003 óta először – 45% fölé emelkedett.

A 2011. évi minimálbérnek (bruttó 936 ezer forint) megfelelő anyagi forrással sem rendelkező szervezetek a klasszikus civilek között voltak csak többségben, körükben ez 60%-os arányt jelentett.

.3. ábra

A nonprofit szervezetek megoszlása bevételnagyság szerint 2011

A bevételek területi eloszlását vizsgálva az egyenlőtlenségek évek óta nyomon követhető mérséklődése leállt; a főváros koncentrációja változatlanul magas, 54%, szemben a községek alig 6%-os részesedésével. A különböző tevékenységcsoportokon belül lényeges eltéréseket tapasztalhatunk a bevételek és a szervezetszám tekintetében. A nagyszámú sport- és szabadidős szervezet sokkal kisebb arányban részesedik a forrásokból, a gazdaságfejlesztés, valamint az egészségügy területén működő szervezetek pénzügyi helyzete viszont az átlagnál sokkal kedvezőbb.

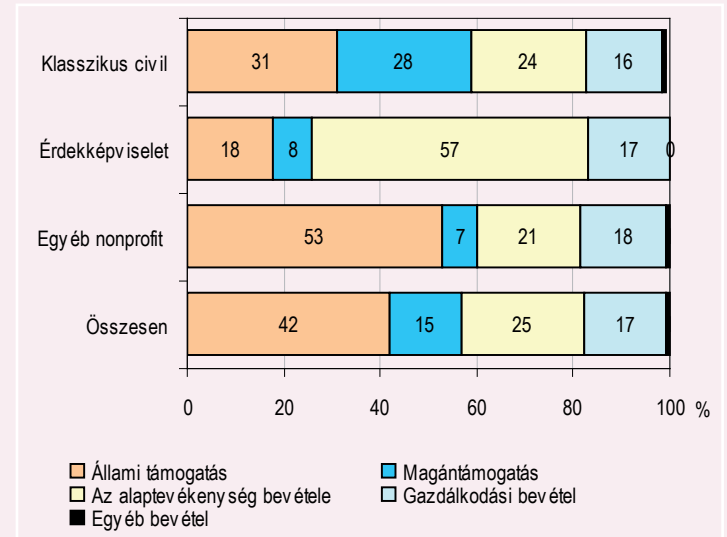
Továbbra is érzékelhető a gazdasági válság hatása az *állami támogatásokból származó források* arányaiban: 2009-ben a teljes szektor bevételeinek 42%-a állami vagy önkormányzati költségvetésből származott, ami a korábbi évhez képest 2 százalékpontos visszaesést jelentett. Bár 2010-ben 1 százalékpontos növekedés volt, 2011-ben ismét a két évvel korábbi, 42%-os arányt láthatjuk. Ezzel párhuzamosan a *magántámogatások* aránya 14-ről 15%-ra nőtt, így a szektor 57%-os támogatási mutatója² nem változott. Némi eltolódás tapasztalható a saját bevételek körében a gazdálkodási tevékenységből származó források javára, nagyrészt a nonprofit gazdasági társaságoknak köszönhetően.

Az állami hozzájárulás 2010-hez képest közel 6 milliárd forinttal nőtt, ennek az összegnek a 70%-át a nonprofit gazdasági társaságok és a közalapítványok kapták, holott a szektor szervezeteinek csak 6,5%-a sorolható ebbe az ún. egyéb kategóriába. Ugyanakkor a klasszikus civil formáknak tekinthető (magán-)alapítványok és egyesületek esetében a központi állami támogatás

abszolút értékben is, 6 milliárd forinttal visszaesett, és ez összes bevételeiknek mindössze 31%-át jelentette az előző évi 34%-kal szemben. Ezt a csökkenést elsősorban a Nemzeti Civil Alapprogram támogatási keretének 2011. évi szűkítése magyarázza. Az állam által a szektorban támogatásként kiosztott pénzügyeszegek 43%-a fővárosi, 5%-a községi szervezetekhez került.

4. ábra

A nonprofit szervezetek bevételeinek megoszlása források szerint, 2011

2011-ben 669-cel több szervezet nyert pályázaton az előző évhez képest, azonban – a fenti okok miatt³ – 3%-kal csökkent a szektor által megszerzett pályázati összeg. A pályázati bevételek 44%-a budapesti szervezetekhez került. A nyertes pályázók 92%-a a klasszikus civil szervezetek közé sorolható, a megnyert összeg átlagosan bevételeik közel 14%-át tette ki. 2011-ben több mint 13 ezer szervezet nyújtott pénzbeli vagy természetbeni adományt a lakosság, illetve a különféle szervezetek részére. A nonprofit szektor 152 milliárd forint (ebből 126 milliárd forint pénzbeli) *támogatást nyújtott*, ami 2010-hez képest mintegy 11%-os emelkedés. Az elmúlt években lényegében nem változott a támogatotti kör összetétele; az adományok négyötöde szervezeteknek, egyötöd pedig magánszemélyeknek jutott. A civil szervezetek az összes támogatás 51, a pénzbeli hozzájárulásnak pedig 54%-át vállalták magukra.

Humán erőforrás

2010 és 2011 között 3,9%-kal nőtt a nonprofit szektorban a munkaviszonyra rendelkezők száma, az összlétszám 2011-ben így meghaladta a 149 ezret, ami a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak⁴ majdnem 4%-át képviselte. Ezen belül a főállású, teljes munkaidősök létszáma közel 97 ezer fő, emellett további 52 ezer munkavállaló dolgozott részmunkaidőben vagy nem főállásban. A szektor együttes teljesítménye így 120 ezer számított főállású munkájának felelt meg. A számított főállású foglalkoztatottak 69%-a jutott a nonprofit gazdasági társaságokra, és mindössze egynegyedük egyesületekre, alapítványokra. A fizetett alkalmazottak kétharmadának a fővárosban és a megyeszékhelyeken tevékenykedő nonprofit szervezetek biztosították munkalehetőséget, községi szervezeteknél 6,5%-uk dolgozott. A szektorban mért átlagos, 2 millió forintos bruttó éves bér a 2010. évihez képest 2,5%-kal csökkent, ez a nemzetgazdaságban mért átlagos

¹ A nonprofit szervezeteket jellegük szerint három típusba soroljuk. Klasszikus civil szervezetnek tekintjük a magánalapítványokat és az egyesületeket, az érdekképviselőket csoportjába tartoznak a köztestületek, a szakszervezetek, a szakmai munkáltatói érdekképviselőket és az egyesületeket. Az egyéb nonprofit szervezetekhez soroljuk a közalapítványokat és a nonprofit gazdasági társaságokat.

² Az összes bevételből az összes (állami és magán-) támogatás aránya.

³ A Nemzeti Civil Alapprogramból csak pályázati úton lehetett támogatáshoz jutni.

⁴ A 15–74 év közötti foglalkoztatottak számához viszonyítva (Forrás: Lakossági Munkaerő-felvétel).

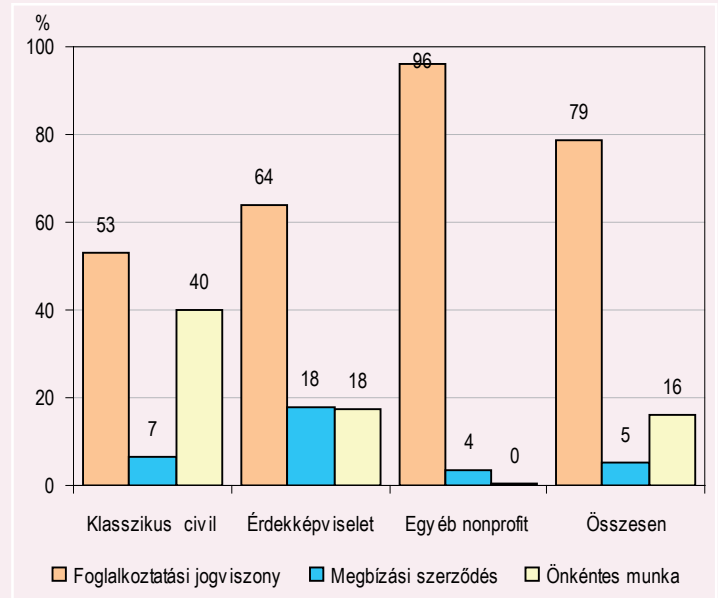
bruttó kereset 79%-át képviselte. A civil szervezetek körében a szektorátlagnál mintegy százezer forinttal alacsonyabb bér kifizetésére került sor az év során.

2011-ben a szektorban tevékenykedő *önkéntes segítők* (becsült) száma 482 ezer fő volt. Az általuk teljesített közel 49 millió munkaóra több mint 24 ezer főállású foglalkoztatott munkaidejének felelt meg,⁵ munkájuk értéke megközelítette a 49 milliárd forintot. Gyakorlatilag önkéntes munka bevonása nélkül működtek az egyesületek és a köztestületek, illetve igen kevés önkéntes munkát vettek igénybe a nonprofit gazdasági társaságok és intézmények, továbbá a közalapítványok. Az egyesületeknél és magánalapítványoknál tevékenykedett az önkéntesek több mint 94%-a. A lakossági segítség különösen a kisebb szervezetek számára volt nagy jelentőségű. Az 50 ezer forint alatti bevételi kategóriában az önkéntes munka értéke meghaladta a pénzbevétel 20-szorosát, az 51 és 500 ezer forint közötti összeggel gazdálkodó szervezeteknél több mint kétszerese az önkéntes munka általi bérmegettakarítás az összes bevételnek.

A szektorban a szükséges humán erőforrást főként foglalkoztatással (négyötöd rész) és önkéntes segítők (egyhatod rész) bevonásával biztosítják, a megbízási jogviszonyban alkalmazottak a munkaerőigény huszadát elégítik ki. Bár minden szervezeti forma esetében a fizetett munkavállalók dominálnak, a klasszikus civil szervezeteknél a 40%-ot is eléri az ingyenes munkavégzés.

5. ábra

A nonprofit szektor humán erőforrásának összetétele munkaidőráfordítás alapján, 2011

⁵ Ez a számított érték fejezi ki, hogy az önkéntesekkel a szervezetek hány főállású teljes munkaidős munkavállalót váltanak ki.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

Elérhetőségek:

Renata.Nagy@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6508

Istvan.Sebesteny@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6704

Információs szolgálat

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu